

Spaanse lijken wekken historie tot leven

Door Peter de Leeuw

BREDA – Een tastbare herinnering aan het beleg van Breda (1624-1625). Zo kan de vondst van een grafveld met de lichamen van vijf Spaanse soldaten eerder deze week wel worden genoemd. De belegering is nu bijna vergeten, maar was indertijd wereldnieuws.

Een kok in Rome verhing zich onmiddellijk nadat hij hoorde dat Breda in Spaanse handen was gevallen. Waarschijnlijk het gevolg van een weddenschap. En de paus persoonlijk stuurde generaal Spinola een felicitatiebrief. Breda, die schier onneembare vesting, was toch veroverd. Rondom stadjes als Naarden, Heusden en Woudrichem zijn ze nog intact: de vestingwerken. De frontstad Breda had in 1624 de sterkste vesting ter wereld. In de periode van 1609 tot 1621, het Twaalfjarig Bestand, waren de fortificaties nog verwaarloosd. Er waren zelfs jaren bij dat op het stadhuis voor meer geld aan wijn vloeide dan dat er aan het onderhoud van de vesting werd besteed.

Moderne krijgskunde

Na het bestand gaf prins Maurits, die na de list met het turfschip in 1590 heer en meester was onder de Grote Toren, opdracht tot herstel en versterking van de vestingwerken. Breda telde twaalfhonderd huizen. Niet de stad maar het verdedigingswerk eromheen trok de belangstelling van Engelse, Duitse en Franse militairen, die dat staaltje van moderne krijgskunde wel eens met eigen ogen wilden zien.

De 'onneembare' vesting inne-

• De Spaanse linies en kampen in een grote cirkel om Breda. Op het kaartje is het westen boven, oosten onder, zuiden links (Ginneken) en noorden rechts. Rechtsboven in de cirkel moet Steenakker worden gezocht.

men. Die opdracht kreeg generaal Spinola in 1624 van de Spaanse koning. In juli van dat jaar inspecteerde hij zijn troepen bij Turnhout: vijftien regimenten ofwel 198 compagnieën voetvolk en 39 compagnieën te

paard. Een leger van achttien-duizend man sterk maakte zich op om 'de sleutel van Holland' te veroveren. In de stad voerde Justinus van Nassau een garnizoen aan van vijfduizend soldaten en een klei-

ne tweeduizend gewapende burgers. Juist omdat Breda als onneembaar gold, gaf Spinola zijn troepen opdracht tot een omsingeling. Ze sloegen bij Terheijden, Gageldonk, Ginneken en Heusdenhout hun kampen op.

Vervolgens werden die door loopgraven met elkaar verbonden. In de linie op Steenakker hebben archeologen de 'Spaanse begraafplaats' gevonden.

De belegering had succes. In de winter van 1625 heerste de honger in Breda. De beul kreeg van het stadsbestuur opdracht alle honden te doden. Voor drie stuivers serveerde hij thuis gebraden hondenvlees. Binnen de vesting brak de pest uit. De Spanjaarden zagen dat als hulp van God. Spinola liet buiten de vesting galgen oprichten. Wie de stad ontvluchtte, zou aan de strop eindigen.

Maurits bracht veertigduizend man op de been om Breda te hulp te schieten. Het was een leger van verschoppelingen, van wie de meesten nog geen geweer konden laden. Ze zouden Breda niet bereiken, want de schepen met het hulpleger vrozen bij Geertruidenberg in. Daar eisten honger en ziekten tweeduizend levens, die letterlijk overboord werden gezet.

De sleutel

Na een belegering van negen maanden en negen dagen gaf Breda zich over. Op 5 juni 1625 ontving Spinola de sleutel van de stad uit handen van Justinus van Nassau. Het zou de laatste overwinning van de Spaanse koning zijn. In Madrid vierde de bevolking feest.

De belegering had Spanje acht miljoen gulden gekost. Tien jaar na dato voltooide de hofschilder Velázquez zijn inmiddels wereldberoemde Las Lanzas, waarop hij de overgave van Breda verbeeldde. En ruim 375 jaar na de belegering hebben vijf lijken in de bodem van Steenakker de geschiedenis weer even tot leven gewekt.